

གཙན་ཆའི་ མདའ་ཕྱེད།

ཀན་སུའུ་མི་རིགས་དབེ་སྐྱོན་ཁང་།

གཙན་ཆའི་མདའ་ཚེད།

གཙམ་ཐུག་པ། དེ་རྒྱ་བསྐད་ནམས་ཆེ་རིང་།

ཚམ་ཐུག་པ། འཁྲར་བྱ་དོ་རྩེ་རིན་ཆེན།

དེ་རྒྱན་ཆེ་རིང་བཟ་ཤིས།

ཀན་སྤུ་མི་རིགས་དཔེ་རྒྱན་ཁང་།

图书在版编目 (CIP) 数据

尖扎射箭文化: 藏文/ 索南才让著. —兰州: 甘肃民族出版社, 2008. 12

ISBN 978-7-5421-1398-6

I. 尖... II. 索... III. 藏族-中国式射箭-文化-研究-尖扎县-藏语 IV. G852.9

中国版本图书馆CIP数据核字 (2008) 第186643号

书 名: 尖扎射箭文化

作 者: 索南才让

责任编辑: 益希措姆

封面设计: 扎 西

出 版: 甘肃民族出版社(730030 兰州市南滨河东路520号)

发 行: 甘肃民族出版社发行部 (730030 兰州市南滨河东路520号)

印 刷: 西宁民族印刷厂

开 本: 850毫米×1168毫米 1/32 印张: 6.5 插页: 8

字 数: 120千

版 次: 2008年12月第1版 2008年12月第1次印刷

印 数: 1~2 500

书 号: ISBN 978-7-5421-1398-6

定 价: 15.00元 (民文)

甘肃民族出版社图书若有破损、缺页或无文字现象,可直接与本社联系调换。
邮编: 730030 地址: 兰州市南滨河东路520号 网址: <http://www.gansnmz.com>
电话: 0931-8773420(藏文编辑部 联系人: 交巴李加 E-mail: melce@sina.com)
电话: 0931-8773261(汉文编辑部 联系人: 李青立 E-mail: LiLi295@sohu.com)
电话: 0931-8773219(策划部 联系人: 桂渝 E-mail: lanzhougy@163.com)
电话: 0931-8773271(经营部 联系人: 葛慧 E-mail: gsmzgehui3271@tom.com)

版权所有 翻印必究

མག་བརྗོད།

གཅན་ཆ་རྒྱུ་མི་དམངས་སྤྱི་གཞུང་གི་རྒྱུ་དཔོན། ལྷ་རྒྱལ་སྤྱལ།

བོད་རིགས་ནི་མདོ་དབུས་མཐོ་སྒང་གི་བདག་པོར་གྱུར་ཏེ་ཡུན་རིང་གི་
ལོ་རྒྱུས་ཁོད་དུ། མི་རིགས་གཞན་དང་ཡོངས་སུ་མཚུངས་པར་སྤྱན་མོང་དང་
ཐུང་མོང་མ་ཡིན་པའི་རིག་པའི་གནས་ལུན་སྤུལ་ཆོགས་པ་ཞིག་གསར་དུ་
བཏོད་ཡོད་པ་རེད། གསར་དུ་བཏོད་པའི་རིག་གནས་དེས་སྤྱར་ཡང་རང་
རེའི་འཆོ་རྒྱུད་དང་། འཕེལ་རྒྱས། རྟོག་རྟོགས་བཅས་ལ་གཞན་གྱིས་ཆབ་བྱེད་
མི་ཐུབ་པའི་རྒྱས་པ་སྐྱེ་ལྡན་ཐོན་ཡོད་པ་རེད།

རང་རེའི་བོད་རིགས་ལ་མཚོན་ན་ནང་དོན་རིག་པ་སྤྱོད་ཤིང་ཏུ་མཛད་
པའི་རིག་པའི་གནས་བཅུ་ནི་འཛམ་གླིང་གི་རིག་པའི་གླིང་ག་ན་འོད་ཟེར་
རབ་དུ་འཕྲོ་བའི་མར་མེ་རེ་རེ་ལགས་ལ། དེ་ལ་མེས་པོའི་བྱུངས་ཁྲག་རྒྱ་མོ་
ཅི་འདྲའི་མང་པོ་ཞིག་བསྐྱེམས་ཡོད་པ་རེད་ཨང་། དེ་དང་མཉམ་དུ་དམངས་
སྤྱོད་ལ་གཏོགས་ཤིང་གཟུགས་སུ་མ་གྱུར་བའི་རིག་གནས་ཀྱང་བསམ་གྱིས་མི་
ཐུབ་ཅིང་བརྗོད་གྱིས་མི་ལངས་པའི་ཆོད་ན་ཡོད་པ་རེད།

གནའ་སྤྱི་མོ་ཞིག་ནས་པོ་ཅལ་སྤྱི་དབུ་ཞེས་ཆུང་ཉམ་གྲགས་ཤིང་སྤྱན་
མོང་མ་ཡིན་པའི་རིག་པའི་གནས་འདི་ལ་མཚོན་ན་རང་དེ་འདྲ་ཞིག་ཅི་ལ་
མིན། ཡིན་ན་འང་། རྒྱས་རབས་ཀྱི་འཕྱར་ལྡན་དང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གོ་དཔོན་འདྲ་

ཤེས་འཛིན་སྒྲངས་ཀྱི་དབང་གིས་བཟོད་ན་ཡངས་ཆེ་ཞིང་། ཉན་ན་ཡིད་སྟོ་
བའི་རིག་གནས་མང་པོ་ཞིག་ཤེས་བཞིན་དང་ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་པའི་སྟོ་
ནས་ཉམས་དམས་སུ་འགོ་བཞིན་པ་རེད།

ཁོ་པོ་ལ་མཚན་ན། འབྲོག་པའི་རྩ་ཐང་ཞིག་ནས་འཆར་ཡོངས་བྱང་བ་
དང་། འཆར་ཡོངས་བྱང་ནས་ཀྱང་མག་བྲིད་ཀྱི་ལས་ཀ་ཞིག་རག་པའི་བར་
ཐུགས་འདི་ནས། ཁོ་མ་སྐབས་རེ་བྱང་ཆེ་རང་དེའི་དགེ་མཚན་ལྡན་པའི་རིག་
གནས་འདི་དག་རི་ཉར་སྟོག་འདོན་དང་། རྒྱུད་འཛིན་དར་སྟེལ་གཏོང་བའི་
ཐད་ལ་བསམ་སྒོ་གཏོང་ཅི་བྱུང་བྱས་པ་ཡིན།

ངོ་མ། སྤྱི་ཚགས་ཀྱི་མི་ཞིག་ཡིན་ཕྱིན། རང་ཉིད་དངོས་སུ་ལས་ཀ་དེ་
དང་བྱ་འགྲུལ་དེ་ལ་མ་ཞུགས་ན་ས་གནས་དེ་དང་མི་རིགས་དེའི་རིག་གནས་
ཉམས་སུ་སྦྱང་བའི་ཆར་བ་ནལ་མ་ཞིག་ཡོང་བྱུང་གི་མ་རེད། ང་རང་འབྲོག་
པ་ན་ཡོད་ཏུས་འབྲོག་པའི་རྩ་རྒྱུག་རིག་གནས་དང་། གཏམ་བཤད་རིག་
གནས་ལ་ཡིད་སྟོན་འཆར་སྦྱང་ཞིང་དེའི་རྒྱུད་འཛིན་དང་དར་སྟེལ་ལ་ལས་
ཀ་ཕྲན་བྱུང་བྱས་སྦྱང་།

ཏྲག་ཏྲག་ལོ་ངོ་འགའ་ཤས་ཀྱི་ཡར་སྟོན་ལ་ང་རང་བྱ་བའི་དགོས་དབང་
གིས་གཅན་ཆ་རྩང་ཡུལ་ཏུ་བྱ་བ་ལས་པའི་གོ་སྐབས་རག་ཡོང་།

སྟོན་ཆད་ཡིན་ན་གཅན་ཆའི་མདའ་ཅེད་ཅེས་གོ་སྐོས་ཅམ་མ་གཏོགས་
དངོས་སུ་མཐོང་བ་དང་ཞུགས་སྦྱང་ནི་མེད་པས། ངོ་མ་སྟོན་དང་པོར་མཐོང་
བའི་ཆེ་ཤིན་ཏུ་དགོད་བྲོ་ལ་ངོ་མཚར་བ་ཞིག་ཏུ་སྒྲུང་།

རིམ་བཞིན་གཅན་ཆའི་ཡུལ་གྱི་ལོ་ལོན་དང་། མཁས་པ། མང་ཚོགས་ལ་

འབྲེལ་འདྲིས་བྱས་པ་བརྒྱད། གཅན་ཆའི་མདའ་ཅེད་ཅེས་པ་ལ་སྤར་དང་མི་
མཚའས་པའི་ལྷ་སྤངས་གསར་བ་ཞིག་བྱུང་སྟེ། འདི་འདྲའི་རིག་པའི་གནས་
ཆེན་པོ་ཞིག་སྟེག་འདོན་དང་། རྒྱུད་འཛིན། དར་སྤེལ་མི་གཏོང་ན་གང་ཞིག་
གཏོང་འདོད་དེ། མོག་མར་རྫོང་མོག་ནས་བྱ་འགྲུལ་རབས་དང་རིམ་པ་སྤེལ།
དེ་ནས་རྒྱལ་ཁབ་རིག་གནས་སྤུ་ལ་སྟོན་ཞུ་སྤེལ་བ་ན་དེ་མ་ཐག་བཀྲ་ཤིས་
པའི་ཁ་གཡང་དང་བཅས་གཅན་ཆའི་མདའ་ཅེད་པ་ས་ཞེས་པའི་ཆོ་ལོ་བསྟུལ་
ཏོ།

དེ་དང་མཉམ་ཏུ་གཅན་ཆའི་མདའ་ཅེད་ཀྱི་རྩ་སྟུང་དང་། ཞིབ་འཇུག་
རྒྱུད་འཛིན་བྱ་སྤངས་སྟུགས་ཀྱི་སྒྲིགས་བཅ་ཞིག་ཀྱང་མཁོ་བར་བསམས་ཏེ་...
འདིར་ལོ་རྩི་བྱ་སྟུག་གི་རིང་ལ་གཅན་ཆའི་ཡུལ་སྟུགས་ཀྱི་ཤེས་ལྡན་པ་.....
མང་པོ་ཞིག་གིས་མཛད་པའི་གཅན་ཆའི་མདའ་ཅེད་ཀྱི་རྒྱ་ཆ་ནམས་སྟུགས་...
གཅིག་ཏུ་སྟུང་པའི་ལས་ཀ་སྤྱོད་པའི་ཆོགས་པ་ཞིག་ཙམ་འཇུགས་བྱས་ཏེ་ད་ལྟ་
ཡངས་སུ་བྱུང་བ་ཟིན་པ་རེད།

དེ་ལྟར་གཅན་ཆའི་མདའ་ཅེད་སྟུགས་ཀྱི་ལས་ཀ་མང་པོ་ཞིག་བྱུང་བ་ཟིན་
མོད། ཡིན་ནའང་བཀྲ་ཤིས་སྤྲ་ནག་མ་དང་སྟོན་ཅིག་བཞིན་ཞེས་པ་ལྟར་བྱ་...
འགྲུལ་དང་སྒྲིགས་བཅ་གང་རུང་ན་མ་འདང་ས་དང་། མ་འཆུམས་ས། མ་...
ཤེས་ས་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་སྟེད་པས། ཟིན་ཆད་གཅན་ཆའི་མདའ་ཅེད་
ཀྱི་ལས་ཀ་གོང་ཏུ་འཕེལ་བའི་ཆེད་ཏུ་ཤེས་ནས་སྤྱོད་བ་ནམས་ཀྱིས་བཀའ་སྟོབ་
ཡོད་པར་ཞུ།

སྟེ་མ་2008ལོའི་ཟླ1ཆེས་15ཉིན་གཅན་ཆའི་མདའ་ཅེད་གཡང་རྫོང་ནས།

དཀར་ཆག

མགོ་བརྗོད།.....ལྷ་སྐྱབས་སྐྱལ།(1)

————མདའ་ཅེད་འཇུག།————

གཅན་ཚེ་མདའ་ཅེད་རིག་གནས་འོ་སྤྲོད་མདོར་བསྟུན།
..... རྡོ་རྒྱལ་ཚེ་རིང་བཟ་ཤིས།(1)

————མདའ་ཅེད་བཟ་ཆད།————

གཅན་ཚེ་མདའ་ཅེད་ལས་སྤྲོད་སྐྱབས་བཟ་ཆད་གཙོ་བོ་ལག་ཅིག་གི་འགྲེལ་
བཤད། རྡོ་རྒྱལ་བསྐྱོད་ནམས་ཚེ་རིང་།(48)

————མདའ་ཅེད་སྐྱབས་སྐྱལ།————

སྐྱུ་ཅུལ་དོ་ར་ན་མཚར་སྐྱུ་འོད་སྤྲོད་འབར་བའི་སྐྱུ་ཅུལ་ཞིག
..... རྡོ་རྒྱལ་བསྐྱོད་ནམས་ཚེ་རིང་།(55)

ཁ་སྐང་ས་ཆའི་མདའ་ཅེད་ཀྱི་ཡུལ་སྤྲོལ་སྐྱོར་གྲོང་བ།..... ཁ་སྐང་པ།(65)

—————མདའ་ཅེད་བཤད་པ།—————

མདའ་བཤད་དལ་འབབ་རིང་མ། འབྲང་བྱ་དོ་རྩེ་རིན་ཆེན།(98)

གཅན་ཆའི་མདའ་བཤད་ཀན་གཞོན་འཇུམ་པའི་མགྲིན་རག་.....

..... བསྐྱེད་ཀྱི་བ།(104)

མདའ་གཞུང་བཤད་པ། ཀུན་བཟང་།(111)

—————མདའ་ཅེད་ཞིབ་འཇུག་—————

མདོ་སྐད་གཅན་ཆའི་ཡུལ་གྱི་མདའ་ཅེད་ལ་རགས་ཅམ་དབྱེད་པ།

..... རྟོ་རྒྱ་བསྐྱེད་ནམས་ཆེ་རིང་།(117)

ཅང་ཁའི་སྤྱི་རྒྱུད་དུ་དར་ཆེ་བའི་མདའ་ཅེད་སྐྱོར་གྲོང་བ།

..... གཅན་ཉི་གཞོན།(131)

མདོ་སྐད་གཅན་ཆའི་ཡུལ་ན་དར་བའི་མདའ་མོའི་སྤྱི་རྒྱུད་ལ་རགས་ཅམ་.....

དབྱེད་པ། སྤྱི་རིངས་ཤར་འབགས།(152)

མདོ་སྐད་གཅན་ཆེ་ས་སྤྱི་རྒྱུད་དུ་དར་བའི་མདའ་ཅེད་སྐྱོར་རགས་ཅམ་གྲོང་བ།

..... དབང་ཆེན་ཆེ་རིང་།(169)

མཇུག་བྱང་། (192)

གཅན་ཆའི་མདའ་ཚེད་དང་འབྲེལ་བའི་རིག་གནས་ ཕྱང་ཚུལ་རྩ་སྒྲིག་མདོར་བཅུས།

རྩ་སྒྲིག་ཆེ་ཤིང་བཟ་ཤིག།

མདའ་ཚེད་ནི་གནའ་པོའི་རྩ་ནས་བཟུང་རང་རེའི་གངས་ཅན་པོད་
ཡུལ་དུ་དར་ཡོད་པར་མངོན་ཏེ། ང་ཚོར་རྒྱས་ཆེ་བའི་འབྲེལ་ཡོད་ལོ་རྒྱུས་.....
ཡིག་ཆ་ལྟར་ན། མདའི་རིག་གནས་འདི་དར་རྒྱུ་ལྡོག་གས་ཀྱི་གོ་རིམ་གང་
མང་བརྒྱད་མཐར་ཆེས་ཐོག་མའི་རི་དྲགས་རྩོད་བྱེད་ཀྱི་ལག་ཆ་ནས་བར་གྱི་
དག་འདུལ་གཉེན་སྦྱང་གི་མཚན་ཆ་དང་། དེ་ནས་ལོ་རྒྱུས་དང་ཚོས་ལྷགས།
གོམས་སྒྲིལ། ལུས་ཅལ་སོགས་རིག་གནས་ཀྱི་སྒྲོ་བས་སྒྲུག་པའི་དམངས་ཁྲོད་
ཀྱི་ཚེད་མོའི་ནམ་པ་ཞིག་དུ་སྐྱུར་བར་བཤད། ངག་རྒྱན་དུ་མདོ་སྐད་ལུས་.....
འདིར་བཅན་པོའི་རྩ་སྐབས་ཀྱི་མཐའ་མཚམས་རྒྱ་སྒྲིག་དང་སྐད་སྒྲིབ་བྱེད་
པའི་རྟེན་གཞི་གལ་ཆེན་རིགས་གང་མང་ཡོད་པར་བཤད་ལ། སྐབས་དེའི་.....
དམག་ལ་ཡང་མདའ་གཞུ་འཛིན་མཁན་དང་གི་མདུང་འཛིན་མཁན། སྐྱ་.....
དམག་དང་རྒྱུ་དམག་སོགས་ཀྱི་ནམ་གངས་མང་དུ་ཡོད་པ་ལས། གཅན་ཆ་
ཉིན་སྤྱི་བ་གཉིས་དང་གོ་ཚང་སོགས་ཀྱི་ས་ཆ་དག་ནི་སྐབས་དེའི་དམག་.....
དཔུང་ལས་མདའ་གཞུ་འཛིན་མཁན་གྱི་དམག་དཔུང་གི་སྤེར་གཏོགས་པའི་

བཤད་ཚུལ་འདུག

དེར་གི་ཆར། རྒྱལ་ཁྱི་རྒྱལ་ནང་དུ་མི་རིགས་སྤྱོད་རྒྱུན་རིག་གནས་ལ་དོ་
སྤང་ཆེན་པོ་བྱེད་པའི་གོ་སྐབས་བཟང་པོ་འདི་དང་བསྐྱེད་ནས་གཅན་ཆ་.....
ཚོང་ཁུ་དང་ཚོང་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་གི་མགོ་བྱིད་ནས་པའི་བཙོན་ལེན་
ལ་བརྟེན་ནས། གཅན་ཆའི་དམངས་ཁྲོད་ཀྱི་མདའ་ཅེད་རིག་གནས་འདིར་
ཡང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ཁས་ལེན་མཛད་ཅིང་། ཞིང་...
ཆེན་དང་རྒྱལ་ཁབ་རིམ་པས་ཐུ་ཐེས་ཀྱི་མི་རིགས་སྤྱོད་རྒྱུན་མདའ་ཅེད་ཀྱི་ས་
ས་དང་གྲུང་གོའི་མདའ་ཅེད་ཀྱི་ས་ས་ཞེས་པའི་མིང་གི་ཚོ་ལོ་ཡང་རིམ་.....
བཞིན་བསྐྱལ་བྱུང་། དེས་ན་བདག་གིས་མདའ་ཅེད་རིག་གནས་ལ་རྒྱས་ལོན་
བྱེད་འདོད་ཡོད་པའི་མི་སྣ་ནམས་ལ་ཚོགས་མའི་རོ་རྒྱུད་ཀྱི་ཚུལ་དུ་གཅན་ཆའི་
མདའ་ཅེད་ཀྱི་རིགས་དབྱེ་དང་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་རིག་གནས་སྤང་ཚུལ་.....
གཞན་དག་སྐོར་མདོར་བསྐྱུས་ཤིང་གོ་སྐབས་པའི་ཚུལ་གྱིས་རོ་རྒྱུད་བྱེད་པ་ལ།

དང་པོ། མདའ་ཅེད་ཀྱི་རིགས་དབྱེ།

གཅིག སྤྱི་ཚོ།

གཅན་ཆའི་ཡུལ་དུ་འཆར་ཡོངས་བྱུང་བའི་བྱིས་པ་ཞིག་ཡིན་ཟེན། རྒྱང་
བྱིས་པའི་དུས་ནས་མདའ་ཅེད་ཀྱི་བྱ་འགུལ་འདིའི་ནང་དུ་ཞུགས་མ་ཅོང་.....
མཁན་ཞིག་ལས་ཆེར་ཡོད་མི་སྲིད་ལ། མདའ་ཅེད་ཀྱིས་ཁོ་ཆའི་འཆོ་བའི་བར་

གསེང་ཏུ་རྒྱགས་མེད་ཀྱི་སྒྲོ་དགའ་དང་བཟེད་མེད་ཀྱི་བག་ཆགས་གང་མང་
 ཞིག་བཞག་ཡོད་པས་མི་ཆད། ཁོ་ཆའི་མི་ཆོ་ཡི་གོ་རིམ་ཁྲོད་ཏུ་གཞན་གྱིས་
 ཆབ་བྱེད་མི་ཐུབ་པའི་གྲུབ་ཆ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཀྱང་ཟིན་འདུག

སྐྱེ་ཅེ་ཞེས་པ་ནི་བྱིས་པའི་མདའ་ཡི་དོན་ཏེ། ཅེ་ཞེས་པ་ནི་གཅན་ཆའི་
 ཁ་སྐད་ཏུ་རྒྱུང་ཏུ་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན། སྐྱེ་ཆ་ནི་ཤིང་མོག་པ་དང་སྐྱེར་བ། ཆ་
 རི། ལུ་གུ་ཐར་སོགས་ཡིན་ལ། སྒྲོ་ནི་དེ་ཙམ་དང་། གང་མོ། ལུག་རོན་སོགས་
 འཕྱར་ཅུལ་ཞན་པའི་འདབ་ཆགས་དག་གི་སྒྲོ་ཡིན་པ་དང་། དེ་ཡང་མདའ་
 ཤིང་གི་རྩྭ་རྒྱས་ནས་མར་སོར་གཉིས་ཀྱི་མཆམས་ནས་ཉིས་གཤགས་བྱས་ཏེ་སྒྲོ་
 བར་ཏུ་ལེགས་པར་བ་ཅོར་བའམ་སྐྱར་ཏེ་ལས་ཤིང་། མདའ་རྩྭར་མདེའུ་མི་
 སྒྲོད་པར་ཐད་ཀར་ཏུ་མདའ་ཤིང་གི་རྩྭ་མོ་གཞོགས་ནས་མདེའུ་འི་ཆབ་བྱེད་
 པ་དེ་འདྲའི་མདའ་ལ་ཟེར། གཞུ་ནི་སྐྱེར་བ་དང་བྲ་མ་ལྷེམ་སོགས་མཉེན་
 འགྲག་སྒྲ་བའི་ཤིང་རིགས་གྱིས་ལས་པས་ཁ་རྒྱན་ཏུ་འདུང་བྲ་མ་ལྷེམ་གྱི་གཞུ་
 དང་ལུ་གུ་ཐར་གྱི་མདའ་ཟེར་སྒྲ་ལྟོད།

ཁོ་ཆའི་མདའ་གཞུ་གཉོམ་ལ་ཤིང་ཏ་ཅང་རྒྱུང་བས་སྐྱགས་རའི་རྒྱ་རྒྱུང་
 ལ་འཁེན་ཐག་ཀྱང་ཏ་ཅང་ཐུང་བ་དང་། འཁེན་འདྲ་རྒྱུང་རྒྱུང་བ་མ་
 གཏོགས་ལས་རྒྱལ་སོགས་སྐྱགས་གང་ཅིའི་ཐད་ནས་གསར་བུ་རྒྱམས་གྱི་
 འཁེན་འདྲ་དང་མཐུན་ལ། མདའ་ཅེད་ཀྱི་གོ་རིམ་ཁྲོད་ཏུ་སྐྱགས་ལ་ཕན་རྒྱུན་
 གོན་རེས་བྱེད་པ་དང་འཁོར་རྒྱལ། ཁོག་དཔུང་ལ་རྒྱ་རྩྭ་རྒྱལ་སོགས་ཏ་ཅང་
 གཟབ་ནན་ཡིན་པའི་མི་ཆད་བསང་མཆོད་སོགས་ཀྱི་ཆོག་ཡང་སྒྲ་ཆོགས་

བྱེད་པར་ངེས། མདའ་སྒྱུར་བྱེད་སྐབས་ལེམས་ཡོངས་སུ་ཅིང་མོའི་ནང་.....
 འཁོར་ནས་ཐུན་རེའི་ཟས་བཟའ་རྒྱུའང་བཞེད་འགྲོ་བའི་ཁར། མཐེབ་མོའི་
 རྟེན་ནས་ཁྲག་བཟུར་ཡང་རང་ཉིད་ལ་མཐེབ་སྒྲུལ་བཟང་པོ་ཞིག་འཕྱར་བའི་
 ཆེད་དུ་སྒྲུང་དོགས་སུ་ཅམ་ཡང་བྱེད་མི་སྲིད་ལ། ས་རྩ་ལ་ཐོས་ཁོ་ཆོར་མདའ་
 བཀལ་ཆེ་ཉིན་མོའི་ཟས་དང་མཆན་མོའི་གཉིད་ཀྱང་མི་ཁྲགས་པའི་ཆོད་ཡིན།
 ཁོ་ཆོས་ཀྱང་ར་གཞུ་འཐེན་མཁན་གྱི་གསར་བུ་ནམས་ཀྱི་ལད་མོ་བྱས་ནས་.....
 ཅུང་ཐག་ཉེ་བའི་ཕྱེ་བ་གཞན་ལ་མདའ་སྒྲགས་བྱེད་དུ་འགྲོ་བར་མ་ཟད།
 གཟུབ་རྒྱས་མིན་པའི་མདའ་སྟོན་རྒྱུང་ཅུང་བྱེད། དེར་རྗེས་ཀྱི་ར་གཞུའི་.....
 མདའ་འཐེན་ལ་སྒྱུར་བརྟན་དང་ག་སྒྲིག་བྱེད་པའི་ཉམས་འདུག གཞན་.....
 ཡང་ཤིང་ལས་བྱས་པའི་བོད་ཡི་རྟེན་གཞུ་སྒྱུད་རྗེས་མདའ་བཞག་ནས་འཐེན་
 ཆོག་པའི་བྱིས་པའི་ཅིང་ཆས་བ་མདའ་ཟེར་བ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་ལ་འདི་ཡང་སྒྱ་
 ཅའི་བྱེ་བྲག་ཅིག་གོ།

གཉིས། སྒྱ་འཐེན།

སྒྱ་འཐེན་ཟེར་བ་ནི་ཕྱེ་བ་གཉིས་པན་རྒྱུན་བར་མདའ་སྟོན་མ་བྱས་པར་
 མདའ་ཅིང་བྱེད་པ་ལ་ཟེར་ཞིང་། འདིའི་སྐབས་སུ་ཤོམ་བྱེད་པ་དང་ཞག་.....
 འདུག་བྱས་ནས་སྟོན་མོ་བཤམས་པ་ཚོགས་མི་བྱེད་པར་མདའ་འཕངས་ཆར་
 རྗེས་དུས་ཆོད་ཡོད་ཆེ་པན་རྒྱུན་སྒྱ་གཅིག་གཉིས་རེ་ལེན་རེས་བྱས་མཐར་.....
 རང་རང་སར་གྲོལ་འགྲོ་བ་ཡིན།

༡ རྩོག་མའི་བྱ་སྤྱོད་

(1) སྤྱོག་ས་ར་དང་འབེན་འདྲ།

མདའ་ཅིང་བྱེད་པའི་དུས་ནི་དབྱར་དགུན་གཉིས་ཡིན་ཞིང་དེ་ལས་.....
ཁྱང་དགུན་ཁ་སྤྱོག་ས་ཆེ་བ་དང་། མདའ་འབེན་མཁན་གྱི་ཁ་ཆོད་ནི་ཁ་བཙ་
ལ་ནས་ལ་བཙ་ཡས་མས་ཀྱི་སྤྱོག་པ་ཤ་སྤྱོག་ཡིན། དེ་ཡང་ཁ་རེའི་རྟོར་ཟླ་བཙ་
བ་དང་བཙ་གཅིག་པ་ནས་བཟུང་སོ་ནམ་གྱི་ཁོམ་ཁོང་དང་བཙན་ནས་སྤྱོད་
བའི་གསར་བྱ་གཙོ་བྱས་སྤྱོག་པ་རྣམས་གཞི་གཅིག་ལ་འཆོག་ས་ཏེ། ས་བདེ་
ཞིང་ཡངས་ས་ཞིག་ནས་སོ་གསར་གྱི་གོམ་པ་བདུན་ཅུའི་ཡས་མས་ཡོད་པའི་
སྤྱོག་ས་གཉིས་ལ་མདའ་མོ་སྤྱོག་ཡུལ་གྱི་འབེན་ཞབས་འདལ་ལ་ཅེ་སྤྱོད་བ། ཟུབ་
དུ་བོ་སོ་བཅུག་ས་པ། དབྱིབས་ཟུར་གསུམ་ཞིག་ས་ཡིས་ཆོད་དུ་ལས་ཤིང་། ས་
འབེན་གྱི་དབྱིལ་ལ་མིག་ལ་ལེན་བདེ་བྱིར་མེ་ཁོང་གི་ཆབ་དུ་ཤོག་བྱ་སྤྱོད་བ་
ལ་དཀར་བོ་ཞེས་ཟེར་བ་དང་། ས་འབེན་གྱི་ཅེ་མོར་མིའི་མགོ་བོའི་ཆབ་དུ་
ས་སོ་ཆུང་ཆུང་ཞིག་འཛོག་པ་ལ་སོ་མི་ཞེས་ཟེར་བ། སོ་མི་དང་ས་འབེན་.....
བར་གྱི་ཅེ་མོ་སྤྱོད་ས་ནས་ཤིང་ཐུར་མ་ལས་ཅུང་སྤྱོད་པ་ཞིག་ཁ་ཐུར་དུ་འཛོར་
ནས་སྤྱོད་སོས་མདའ་ཡི་མགོ་དམན་འཇལ་བྱེད་མིའི་མིང་ཐག་གི་ཆབ་བྱེད་པ་
ལ་ཟུ་མ་ཟེར་བ། འབེན་གྱི་ཁ་འདབས་ལ་བྱེན་པ་མི་ནོར་བའི་རྟགས་སྤྱོད་
ཐག་འཐེན་པ་ལ་ཅེ་ཐག་སྤྱོད་མིའི་ལུས་དང་ཁྲབ་གྱི་དབྱེ་མཆོམས་འབྱེད་བྱེད་
དེ་ལྟ་བུའི་ས་འབེན་ཞིག་ལ་འབེན་འདྲ་ཟེར་བ་དང་། འབེན་ཡུལ་གྱི་གནས་
དེ་ལ་སྤྱོག་ས་ར་ཞེས་བོས་ནས་མདའ་མོ་སྤྱོད་ས་ཡུལ་དང་སྤྱོག་ས་ཡུལ་བྱེད།

(2) མདའ།

མདའ་ཡི་རིགས་ལ་མདའ་ཤིང་གི་ཆ་ནས་གསལ་མདའ། ལྷག་མདའ།
 ལྷགས་མདའ་སྐགས་ཡོད་ལ། སྒྲིའི་ཆ་ནས་ཁྲ་སྒྲི་མ་དང་སྒྲིག་སྒྲི་མ། འུག་སྒྲི་མ་
 སྐགས་ཡོད། མདའ་མཁུ་གྱིས་མདའ་ཤིང་གི་སྒྲི་ཆ་ལྷ་སྒྲིག་གང་ལེགས་བྱས་
 རེས་ལེགས་པོར་གཞིག་ནས་སྒྲིམ་སྤྱ་རན་པར་བྱས་རེས་སྤྱ་ས་ནས་གཞུ་
 ཐིག་གི་ཚད་དང་རན་པའི་ཉག་ཤོ་ཞིག་བཏོད་པ་ལ་སྒྲིང་གི་མིང་གིས་.....
 འདྲིགས། ཤོང་གི་འདབ་ཆགས་གང་བྱང་གི་སྒྲི་དེ་གཞུང་རྒྱའི་རོས་ནས་སྒྲི་
 པགས་སྤྱབ་བྱར་བཀོག་རེས་སྒྲི་པགས་རོས་གི་རྩོན་པོས་དལ་བྱར་གཞིག་ནས་
 རོས་སྒྲིམས་པོར་བཅོས་རེས་དེའི་སྤྱི་བྱུང་ཅམ་རན་པར་བསྐྱས་རེས་...
 མདའ་ཤིང་གི་སྤྱ་སའི་སར་གཉིས་ཀྱི་མཚམས་ནས་བཟུང་བྱང་མོར་སྒྲིར་.....
 དགོས་ལ། དེ་ལྟར་མདའ་གཅིག་གི་སྤྱི་བྱུང་སྒྲི་དེ་འདྲ་གསུམ་སྒྲིར་བ་ལ་སྐྱམ་
 བསྒྲིང་དང་བཞི་སྒྲིར་བ་ལ་བཞི་བསྒྲིང་གི་མིང་འདྲིགས་ལ། སྒྲི་སྐྱམ་བསྒྲིང་...
 དང་སྒྲི་བཞི་བསྒྲིང་ཡན་བྱེད་པའི་སྤྱལ་མེད་དོ།

སྒྲི་བསྒྲིང་ཚར་རེས་ཁེ་གི་རྩོན་པོའམ་ཡང་ན་ལྷགས་སྤྱར་བྱང་མོ་ཞིག་མེ་
 ལ་ལེགས་པོར་ངར་བྱ་བཅུག་རེས་སྒྲི་ཞིང་ཅུང་ཅུང་བའི་སྒྲི་ནས་ལེགས་པར་
 འདྲ་དགོས། དེ་བཞིན་མཚམས་སྐྱག་པའི་བྱན་པ་སྤྱབ་བྱར་བལྟས་ནས་ལེགས་
 པར་བཅོས་རེས་སྤྱི་བྱུང་ཅམ་བསྐྱས་རེས་མདའི་སྒྲིང་གི་མཚམས་...
 ནས་སྒྲི་བར་དང་། མདའའི་མཚམས་ནས་ཡར་མཐོ་གང་གི་མཚམས་བར་བྱ་
 གསེག་ནས་དཀྱིས་པར་གྱི་བྱན་ཟེར་ལ་ལྷགས་མདའའི་ཡང་ཕྱི་སྐགས་མདའ་

ཐག་རིང་པོར་སླེབས་མིན་དང་ཐད་ཀར་འབྲེལ་ཡོད་པས་མདའ་ལས་སྐབས་
ཉམས་སྦྱང་ཅན་གྱི་མདའ་མཁན་གྱི་ལག་ནས་ལས་རྒྱ་ནི་གཤམ་ཆེན་པོར་བཅིངས།

(3) གཞུ།

གཞུ་ལ་ར་གཞུ་དང་ལྷགས་གཞུ་སྟགས་སྦྱོད་ལ། ར་གཞུ་ལའང་ཤ་ར་ལ་
དང་དགོ་ར། འབྲོང་ར་སྟགས་ཀྱིས་བྱེད་པ་མང་། གཞུ་ལ་བྱུང་སྟངས་ཀྱི་ཆ་
ནས་དཀྱིལ་གྱི་ལག་པ་འཇུ་བྱེད་ལ་འཆང་བབྱང་དང་དེའི་སྟོང་གྱི་ཆ་ལ་ཡ་
མཚོག་དང་སྦྱང་གྱི་ཆ་ལ་མ་མཚོག ཡ་མཚོག་དང་མ་མཚོག་གི་སྡེ་གཉིས་ཀྱི་
གཞུ་བྱུག་སྟོང་ས་ནས་སོར་ལྔ་དུག་ཅམ་གྱི་ནང་དོས་སུ་གཞུ་ཐིག་ཁེལ་སའི་
མཐེབ་ར་ཐེར་བ་ཞིག་ཡོད་ལ། གཞུ་བྱུག་ནི་བྱི་དང་སྦྱང་གི་སྟགས་ཀྱི་ཀོ་བས་
བྱེད་དོ། བོད་ལྷལ་འདིར་དུས་ཚིགས་ཀྱི་བྱང་པར་ཆེན་པོ་ཡོད་པས་སྟོལ་རྒྱན་
གྱི་གཞུ་ལའང་དུས་ཚིགས་ཀྱི་ཆ་ནས་དཔྱན་ཁར་སྦྱང་པའི་དཔྱན་གཞུ་དང་
དབྱར་ཁར་སྦྱང་པའི་དབྱར་གཞུ་སྟགས་ཡོད་མོད། དེར་རབས་ཅན་གྱི་
ལྷགས་གཞུ་ལ་དེ་འདྲའི་བྱང་པར་ཆེན་པོ་མེད་དོ། །གཞུ་འདི་སྟོན་ཆད་གཅན་
ཆ་སྟེན་ལྟ་ས་ཆར་ལས་མཁན་ཡོད་པར་བཤད་ཀྱང་ད་ལྟ་རྒྱན་ཆད་པས་
གཞུའི་ལས་སྟངས་སྟོར་དོ་སྦྱང་བྱེད་པའི་སྟབས་པ་མ་བྱུང་དོ། །གཞུ་འདི་
གཙུ་ཆེར་གྲོ་ཆང་དང་བཀའ་མ་ཡོག (དེར་གི་མིན་རྟོ)སྟགས་ས་ཆར་ལས་
མཁན་མང་དོ།

(4) གཞུ་བདུངས།

གཞུ་ནི་གཅན་ཆའི་ས་ཆར་ལས་མཁན་དཀོན་ལ་རྒྱ་ཆ་ཡང་ཅུང་དཀོན་

མདའ་ཐུངས་བྱས་ནས་གང་མཆོམས་སོང་ཇིས། ཟླ་བས་གསར་བྱ་.....
 རྣམས་ཅ་འཇུགས་བྱས་ཏེ་འགྲན་ཡ་ཅེད་རོགས་འཆོལ་བའི་ཆེད་དུ་ཟླ་བ་.....
 གཞན་ལ་མི་རེས་མདའ་ཆ་རེ་དང་ཟླ་བ་ཞུང་ནས་གཞུ་བྱེར་ཏེ་མདའ་འཕེན་
 དུ་འགྲོ། འགྲོ་ཁར་མདའ་འཕེན་མཁན་རྣམས་ཟླ་བའི་མ་ཁི་ཁར་དུ་འདུས་ཏེ་
 རང་ཉིད་ཀྱི་ཟླ་བས་བསྟེན་བའི་སྤང་མར་བསང་སྤུད་གསོལ་མཆོད་དང་.....
 མདའ་བ་རེ་རེར་ཤུག་པ་བདུག་ནས་ལྷས་ཀྱི་མི་གཙང་བ་ཡོངས་སུ་དག་པར་
 བྱས་ཇིས། ལུལ་ལྟ་གཞི་བདག་གི་བྱིན་རྒྱབས་རང་གི་ལྷས་སྟེང་དུ་ལྷགས་པའི་
 འཕོད་པ་གཏོང་བ་དང་། ཟླ་བའི་སྤྲུལ་འཆང་ཤན་པ་ཀུན་གྱིས་གུས་བཀྲར་
 བྱེད་ས་ཞིག་ལ་མདའ་མོ་འདེབས་སུ་བཅུག་ནས་མདའ་དཔོན་ཞེས་དམག་...
 དཔོན་གྱི་ཆབ་དུ་མདའ་འཕེན་སྐབས་ཀྱི་མགོ་མ་དང་གཞུ་འཛིན་མཁན།
 མདའ་རྩ་ཞེས་པ་མདའ་འཕེན་སྐབས་ཀྱི་གཞུག་མ་དང་མདའ་འཛིན་མཁན་
 གཉིས་བསྐྱོ་བཞག་བྱེད་པ་དང་། མདའ་དཔོན་ནི་དམག་དཔོན་གྱི་ཆབ་ཡིན་
 པས་མི་ཁ་ལས་ཅན་དང་དབང་ཐང་ཅན་ཞིག་དང་། མདའ་རྩ་ནི་རྒྱལ་མས་
 ཀྱི་ཐག་གཙོད་མཁན་ཡིན་པས་མདའ་མོའི་འཕོང་སྟེན་པ་ཞིག་བྱང་ན་རབ་...
 དུ་བཅིང་།

མདའ་མོ་འདེབས་སྐབས་ཟླ་བའི་མདའ་འཕེན་གས་ནས་དབང་པོ་སྟོན་
 མེད་ལ་ལྷས་པོ་བདེ་ཐང་ཡིན་པ་དང་། ཡོ་དེའི་ནང་ཁ་ལས་རྒྱང་རྟ་དང་.....
 དབང་ཐང་དར་བའི་མི་བདུན་བདམས་ཏེ། དེ་དག་རེ་རེའི་མདའ་གཅིག་རེ་
 མཉམ་དུ་བསྐྱས་ཇིས། སྤང་མ་དང་ཆོས་རྒྱུང་སྐྱེས་ལ་འབྲིན་ལས་བཙུལ་ཏེ་